

S. Sayıs : 112

Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkralarının değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Millî müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/853)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1865

27 - V - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1683 sayılı tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkralarının tadili hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 26 - V - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekâlet vekili
Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

1683 numaralı tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin subay ve askerî memurlara aid tekaüdlük sebeblerini izah eden fıkralardan (D) fıkrasında sadece (sicilleri üzerinde) denilmektedir.

2936 numaralı kanunun 2 nei maddesi mucibince Devlet hizmetlerinde kullanılmayacak olan ahlâk noktasından sicillen tekaüd edilenler ve sadece disiplin noktasından ordudan çıkarılıp Devlet hizmetinde istihdamlarına engel olmayan sebeblerle sicillen tekaüd edilenler ve ilmî kudretlerini zayi etmeleri sebebiyle sicillen tekaüd edilenler hep bu (D) fıkrasında toplanmaktadır.

Bu mahzur ve iltibası bertaraf etmek için bu üç nevi muamelenin ayrı ayrı fıkralar üzerinde gösterilmesi lüzumlu görülerek işbu kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

M. M. Encümeni

Karar No. 43

Esas No. 1/853

3 - VI - 1937

Yüksek Başkanlığa

1683 sayılı tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkralarının tadili hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte gönderildiğine dair olub

encümenimize havale edilen Başvekâletin 27 mayıs 1937 tarih ve 6/1865 sayılı tezkeresi ve bağlı evrak M. M. Vekilliğinden gönderilen memuru huzurunda okundu ve görüşüldü:

Filhakika 1683 sayılı tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin (D) fıkrası sadece (siciller üzerine)

demıştır. Halbuki 2936 sayılı kanun mucibince, ahlâk noktasından sicillen tekaüd olanlarla sicillen ve ilmî kudretlerini zayi edenler de (D) fıkrası hükmü ile tekaüd edilince Devlet hizmetine alınmayacaklarından, bu 3 nevi muamelenin ayrılması hakkındaki Hükûmetin ~~esabı~~ mucibesi encümenimizce yerinde görülerek kanun lâyihası aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Maliye encümenine verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Diyarbakır	Erzurum	Samsun
K. Seviüktekin	Ş. Koçak	R. Barkın

Antalya	Balıkesir	Elâziğ
C. Mengülibörü	C. Esener	A. S. Ohkay
Erzurum	İstanbul	Kocaeli
A. Akyürek	Dr. H. Ş. Erel	N. Bozatic
Manisa	Muğla	Sinob
K. N. Duru	N. Tuna	C. K. İncedayı
Tekirdağ	Tokad	Urfa
R. Apak	H. Konay	Ahmed Yazgan
Yozgad		
C. Arat		

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/853
Karar No. 5

18 - XI - 1937

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkralarının tadiline dair Millî Müdafaa vekilligince hazırlanıp Başvekâletin 27 mayıs 1937 tarih ve 6/1865 sayılı tezeresile Yüksek Reisliğe sunulan kanun lâyihası ve mucib sebepleri Millî Müdafaa encümeninin bu husustaki mazbatasile birlikte encümenimize havale buyurulmakla Millî Müdafaa vekâleti Siyasî müsteşarı Necib Ali Küçüka ve Maliye vekâleti namına müdürlerden Emin Ginkök hazır oldukları halde okundu ve görüldü:

Bu babda şifahen ve tahriren verilen izahata nazaran maddenin şekli hazır, yani zabitlerle askerî memurlardan gerek ilmî kifayet ve gerek disiplin ve gerek ahlâk noktalarından sicillen tekaüd edilenler hakkında maddede sadece şimdiki gibi tek bir (D) fıkrası bulunması keyfiyeti; bunlardan disiplin noksanı veya ilmî kifayetsizlik gibi sebepler dolayısıyla tekaüde sevk edilmiş olanlar dahi ahlâk noktasından tekaüde sevk edilenler gibi Devlet ve idarei hususiye ve menafii umumiyeye hadim müesseselerde istihdam edilmemeleri gibi teşevvüslere sebep olduğu anlaşılması ve tadil lâyihası esas itibarile şayanı kabul görülmüştür.

Şu kadar ki, Hükûmetin teklifindeki (D) fıkrasının olduğu gibi kalması, ahlâkî sebeplerle tekaüde sevk edilenlerin teşhiri mahiyetinde olmak itibarile, münasib görülmeyerek bunun daha az dokunaklı bir kelime ile ifadesine ve fıkranın ona göre yazılmasına ekseriyetle karar verilmiştir.

Bu esas dahilinde yeniden yazılan lâyiha havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Maliye En. Reisi	Bu M. M.
Bayazıt	Yozgad
İhsan Tav	Hükûmetin teklifinin aynen kabulü taraftarım
	Emin Draman

Kâtib		
Yozgad	Çoruh	Diyarbakır
	İ. Sami Muş	Huriye Öniç
	İmzada bulunmadı	İmzada bulunmadı
İstanbul	İzmir	Manisa
A. Bayındır	K. Dursun	Tahir Hitit
Mardin	Gümüşane	Tekirdağ
O. Dinçer	Ş. Öndersev	Faik Öztrak
Konya		İstanbul
K. Gürel		Y. Yazıcı

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 77
Esas No. 1/853

15 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 3 nci maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkralarının tadili hakkında olub Başvekâletin 27 - V - 1937 tarih ve 6/1865 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Millî Müdafaa ve Maliye vekâletlerinden gönderilen memurlar hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu :

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 3 nci maddesinin subay ve askerî memurların tekaüd sebeplerini ihtiva eden kısmının (D) fıkrası subay ve askerî memurların sicilleri üzerine de tekaüd edilebileceklerini irae etmekte olub bu fıkra mucibince tekaüd edilenler arasında ahlâk noktasından istihdamlarına imkân kalmayanlarla ilmî iktidar ve ehliyetsizlikleri tebeyyün edenler ve disiplin noktasından orduya istihdamları caiz olmayanlar bulunmaktadır. Halbuki 2936 sayılı kanunun ikinci maddesi mucibince bu yolda ahlâk noktasından tekaüd edilenlerin Devlet,, hususî idare ve belediye hizmetlerinde ve hususî kanunlarla teşkil edilen veya sermayesinin en az yarısı Devlete aid bulunan Banka ve müesseselerde ve menafii umumiyeye hâdim cemiyetlerde istihdam edilemeyeceğini emretmekte olub bu gibilerin disiplin ve ilmî iktidarsızlık sebepleriyle tekaüd olanlardan tefriki kolay olmadığı ve bu kabîl mütekaüdlerin de daimî bir ahlâksızlık şaibesi altında kaldıklarını göz önünde bulunduran Hükümetin (D) fıkrasını üçe tefrik ederek bu gibi ihtilâlatın izalesini temin için lâyihanın sevk edildiği mucib sebeplerin tetkikinden ve alınan izahattan anlaşılmiştir.

Yapılan müzakere neticesinde bu gün (D) fıkrasının ihtiva ettiği tekaüd sebepleri arasında ahlâksızlıktan gayri olan ilmî iktidarsızlık ile disiplinsizliğin ayrı birer fıkra halinde gösterilmesi 2936 sayılı kanunun 2 nci maddesinin tabiri hakkındaki güçlüğü kaldıracağı gibi ahlâktan gayri sebeplerle bu güne kadar (D) fıkrası hükümüne tekaüd olanların şaibeli vaziyetlerine ni-

hayat vermek gibi manevî bir faideyi de temin edeceğinden lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Bu tefrik metinde yapılmakla beraber esas maddede görülen bazı noksanlar da ilâve edilmiştir. Ezcümle (A) bendinin ikinci fıkrası «Tekâüd hakkını kazanmakla» demekle olub tekaüd hakkını kazanmak ise 25 seneyi ikmal ile olduğuna göre fıkra, her 25 seneyi dolduran subay ve askerî memurun mecburî tekaüde sevkini mümkün kılacak bir manayı ihtiva etmektedir. Halbuki bu fıkra mucibince kanunî şartları tamamlayanların talep ve müracaatları vukuunda tekaüdüklükleri meşrut bulunduğundan bu fıkra bu kayıdleri de ihtiva etmek üzere yeniden yazılmıştır.

65 yaşdan başka olarak mülkiye memurlarından bir kısmı hakkında da tahdidisin esası kabul edilmiş olduğundan mezkûr üçüncü maddedeki tekaüd sebepleri arasında tahdidisin hakkında da bir fıkranın ilâvesi muvafık görülerek «B» bendine ikinci fıkra ilâve edilmiştir.

Memurun kanununun 77 nci maddesinden gayri sebeplerle de memurların tekaüdü bazı hususî kanunlarla kabul edildiğinden, bu fıkra, «Hususî kanunları mucibince» şeklinde tadil edilmiştir.

Bu esaslar dairesinde yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumî heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	M. Ünsal	R. Karadeniz
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Diyarbakır
F. Öymen	E. Adakan	Rüşti Bekit
Gazi Anteb	Gümüşane	Kayseri
A. H. Ayerdem	D. Sakarya	F. Baysal
Kayseri	Kırklareli	Malatya
N. Kerven	Ş. Ödül	M. Öker

Malatya	Manisa	Maraş	Siiird	Sivas	Trabzon
O. Taner	T. Türkoğlu	A. Tiridoğlu	M. Mayakon	R. Başara	Sırrı Day
Mardin	Ordu	Seyhan	Yozgad		
R. Erten	H. Yalman	N. Eldeniz	S. Içöz		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1683 numaralı tekaüd kanununun üçüncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkraların tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 numaralı tekaüd kanunun üçüncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkraları aşağıda yazıldığı üzere tadil edilmiştir:

- A) Tahdidisin kanunu mucibince,
- B) Tekaüd hakkını kazanmakla,
- C) Malûliyet üzerine,
- D) Ahlak noktasından sicilleri üzerine,
- E) Disiplin noktasından sicilleri üzerine,
- F) Askerî ilim ve iktidar noktasından sicilleri üzerine,
- G) Askerî mahkemelerden verilecek hüküm üzerine,
- H) 863 numaralı terfi kanununun 14 ncü maddesine tevfikan.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 numaralı kanunun üçüncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkralarının tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 numaralı tekaüd kanununun 3 ncü maddesinin subay ve askerî memurlar hakkındaki fıkraları aşağıda yazıldığı üzere tadil edilmiştir:

- A) Tahdidi sin kanunu mucibince,
- B) Tekaüd hakkını kazanmakla,
- C) Malûliyet üzerine,
- D) Sicilleri üzerine,
- E) Disiplin noktasından sicilleri üzerine,
- F) Askerî ilim ve iktidar noktasından sicilleri üzerine,
- G) Askerî mahkemelerden verilecek hüküm üzerine,
- H) 863 numaralı terfi kanununun 14 ncü maddesine tevfikan.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 3 ncü maddesini değiştiren kanunun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

Tekaüd muamelesi aşağıdaki yazılı sebeblere binaen yapılır :

A) Askerî memurlar hakkında :

- 1 - Tahdidi sin kanunu mucibince,
- 2 - Kanunî şartları tamamlayanların taleb ve müracaatları üzerine,
- 3 - Malûliyet üzerine,
- 4 - 863 numaralı terfi kanununun 14 ncü maddesine tevfikân,
- 5 - Askerî mahkemelerden verilecek hüküm üzerine,
- 6 - Meslekî kifayetsizlik noktasından sicilleri üzerine,
- 7 - Disiplin noktasından sicilleri üzerine,
- 8 - Ahlâk noktasından hükmen veya sicilleri üzerine.

B) Mülkî memurlar hakkında :

- 1 - 65 yaşını bitirmesi üzerine,
  - 2 - Tahdidi sin kanunu mucibince,
- (Bir ve iki numaralı fıkralar mucibince muamele gören mülkî memurlardan iktidar ve ihtisasından istifade mümkün olanların her sene için istihsal olunacak İcra Vekilleri Heyeti kararile istihdamlarının temdidi caizdir. Ancak bu müddet beş seneyi geçemez).
- 3 - Kanunî şartları tamamlayanların taleb ve istidaları üzerine,
  - 4 -- Malûliyet üzerine
  - 5 - 788 sayılı memurin kanununun 84 ncü maddesinde yazılı müddetlerden ziyade hastalıkları devam etmesine binaen,
  - 6 - Hususî kanunları mucibince,
  - 7 - Nizamnamesine göre sicilleri üzerine,

Hü.

Mal. E.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükmünü icraya Millî Müdafaa vekili memurdur.

26 - V - 937

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
<i>S. İ. M. V.</i>	<i>G. İ. V.</i>	<i>Z. V.</i>
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmén</i>

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafa vekili memurdur.

B. E.

Tekaüd muamelesi zabitlerle askerî memurlar hakkında Reiscümhurun, mülkî memurlar hakkında mensub oldukları vekâletin tasdikile yapılır.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

